

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. Vlt. Argumenta adversaria solvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

distinguitur virtualiter ab illo per ordinem ad conceptum entis; quo repræsentatur sine illo: ergo ratio obiectiva entis est independens, & distincta virtualiter à rationibus obiectivis substantiæ, & accidentis, Dei, & creaturæ. Cumque tota abstrahibilitas obiecti consistat in huiusmodi independentia, & distinctione virtuali, negari non potest rationi obiectivæ entis, potentia præcindibilitatis, & consequenter neque actu s, & extrinseca forma actualis præcisionis per conceptum mentis; est ergo ratio entis obiectiva simpliciter præcisa ab inferioribus.

152 Confirmatur. Quia per conceptum formalem mentis, neque Deus, neque creatura, neque accidens, neque substantia repræsentantur explicitè, & clarescunt partialibus modis, quibus differunt ad invicem; sed realitas entis, in qua omnia conveniunt, & confuse continentur; sed hæc est præcisio simpliciter illius rationis obiectivæ entis: ergo simpliciter præcinditur. Minor constat ex explicatione; Maior probatur. Quia substantia, & accidens, Deus, & creatura conveniunt intrinsece in ratione obiectiva entis in omnibus intrinsece reperta: ergo conceptus formalis entis explicitè repræsentat solum rationem communem obiectivam realitatis, in qua confuse, & potestative includantur inferiora. Consequentia probatur. Ratio obiectiva, in qua multa intrinsece conveniunt repræsentari potest explicitè per unum conceptum formalem non repræsentatis differentijs: ergo. Si enim per conceptum formalem repræsentantur substantia, & accidens, Deus, & creatura, quatenus conveniunt in intrinseca ratione realitatis, necesse est, quod immediate, & explicitè ista realitas significetur, in qua confuse hæc inferiora latent.

Dices, non solum realitatem, sed etiam differentias actu cognosci, quia actu confuse includantur in ente.

153 Sed contra, & vergetur. Quia illa solum confuse actu includuntur in aliquo, quæ etiam includuntur in definitione clara actualiter, v. g. in homine confuse includitur animal rationale actu, & ideo ex hoc colligitur quod in definitione clara illius continentur actu animal & rationale clare; sed in definitione clara entis ut sic clare non continentur inferiora entis actu, v. g. substantia, & accidens, Deus & creatura: ergo ens ut sic confuse actu non includit inferiora. Maior huius syllogismi evidens est, præcipue in metaphysica, ubi agitur de quidditatibus, & essentijs rerum, & sic quidquid in illa essentia metaphysica actu continetur per definitionem claram, actu potest explicari; & sic datur duplex definitio in homine, vna ut explicet compendiosè per immediatam constitutivam, & hæc est animal rationale. Alia est ut explicet per rationem communissimam entis, & omnia prædicata inferiora expresse, & distinctè posita, v. g. hoc est ens per se, corporeum, &c. usque ad rationale, ubi omnia actu contenta essentialiter in homine, expresse ponuntur in definitione.

154 Minor præcipui syllogismi sic probatur, quia hæc est definitio essentialis entis ut sic: ens est realis essentia primo omnium constitutiva rei: vel hæc ens reale est illud, quod est aptum ad existendum realiter. Quod autem hæc sint definitiones essentielles entis sic patet. Quia illa ratio entis, quæ non solum est in Deo, sed etiam in omnibus creaturis est quædam aptitudo logicæ

sumpta ad existendum; & ideo de quo prædicatur ens reale, prædicatur etiam aptitudo logica ad existendum realiter, vnde æqualiter se habent aptitudo ad existendum, & ens; quia tam late patet ens in prædicatione, ac aptitudo ad existendum, & convertuntur ad invicem est ens: ergo aptum existere realiter, est aptum existere: ergo ens, quia aptum existere opponitur immediate non enti, quia non ens, id est, nihil, non potest existere; sed non se habet unum respectu alterius; sicut passio, ut patet evidenter discurrenti: ergo se habet ut definitum, & definitio; ita ut aptitudo ad existendum realiter, sit definitio, quia clarius explicat quod confuse est ens; sed in tota hac definitione entis, non declaratur actu substantia, vel accidens: ergo actu non est confuse in ente substantia, & accidens.

SECTIO ULTIMA.

Argumenta adversaria solvuntur.

155 Ad primum ex Aristotele respondetur, Philosophum loquutum fuisse de significatione mediata, & non de immediata. Mediate autem dicitur ens significare decem prædicamenta, quia significat conceptum præcisum simpliciter, & mediante illo inferiora, in quibus includitur; quia intellectus postquam cognovit ens simpliciter præcisum, potest illud concipere in ordine ad inferiora.

156 Ad secundum, distingo Maiorem: non potest præcindi, præcissione mutua, & adæquata, concedo Maiorem: præcissione non mutua, & inadæquata, nego Maiorem. Et ad probationem illius, distingo etiam Maiorem: non remanet in illo, à quo præcinditur, si præcindatur præcissione adæquata, & mutua, sicut animal præcinditur à rationali, concedo Maiorem; si præcindatur præcissione inadæquata, & non mutua, nego maiorem.

157 Præcisio adæquata, & non mutua nihil aliud est quam exclusio duorum conceptuum ad invicem, ita ut nec unus includatur in altero, neque e contra, ut in exemplo posito de animali; quod mutuo, & adæquate præcinditur à rationali, quia nec animal includitur in rationali; nec e contra, Præcisio autem inadæquata, & non mutua est, quando vna ratio non includit in suo conceptu aliam rationem; & sic potest concipi sine illa, licet e contra ipsa includatur in illa ratione, à qua præcinditur, ut animal includitur in homine, atque ideo non potest præcindi ab homine mutua, & adæquata præcissione, quia licet animal posset concipi sine homine, quod nullus contrariorum negat; homo autem non potest concipi sine animali; nec potest separari ab illo: Ita similiter se habet ens respectu perfectitatis, & inalieitatis, quia includitur essentialiter in illis, non tamen includit illas essentialiter; Et ideo potest concipi sine illis, licet perfectitas, & inalieitas non possint concipi sine ente; Et ut totum hoc semel capias.

158 Advertendum est, quid sit præcisio rationis, ad fugiendas æquivocationes, quæ fieri possunt in hac materia. Præcisio enim rationis nihil est aliud quam concipere convenientiam; & similitudinem plurium per unicum actum formalem repræsentantem solum expresse, & clare id in quo illa

illa conveniunt non representando rationes particulares, per quas differunt ipsæ res, v.g. præscindere ens, nihil aliud est, quam concipere expresse, & formaliter non repugnantiam ad existendum realiter, non conceptis rationibus particularibus substantiæ, & accidentis; quod poss. fieri, probaturum est, & hæc dicitur distinctio inadæquata, & includentis ab incluso.

159 Sed, (vt hoc optime advertit Hurtadus *disp. 2. Metaph. section. 3. subsect. 2. §. 42.*) hæc distinctio rationis includentis ab incluso, quæ datur inter ens, & eius inferiora, maxime differt à distinctio-
ne reali includentis ab incluso, in qua necessario debent dari duo extrema adæquate distincta distinctione excludentis ab excluso, v.g. Materia distinguitur ab homine distinctione includentis ab incluso, & à forma distinctione excludentis ab excluso. Et ratio est; quia distinctio realis dicit necessario realem negationem vnius extremi ab alio; distinctio autem rationis, præcipue quæ est mte præcisiva, nullo modo dicit negationem vnius extremi respectu alterius, sed tantum concipi vnum extremum non concepto alio.

Sed quæres primo, vtrum ens sic præcisum possit comparari cum perfectitate, & inalicitate.

160 Videtur quod non, quia omnis comparatio petit necessario distinctionem, sed tunc nulla datur distinctio in ente; ergo non possit comparari. Probatur Minor. Quia vt datur comparatio, debet concipi ex vna parte vnum extremum, & ex altera aliud. Tunc sic vnum extremum esset ens præcisum, & aliud esset perfectitas; sed intellectus in perfectitate necessario concipit ens; ergo vel concipit idem ens, quod est præcisum; & sic non dabitur comparatio, quia non datur distinctio. Vel concipit aliud ens distinctum à præciso, quod est falsum; quia ens præcisum non transcendit; sed esset aliud, quod transenderet, & aliud, quod præscinderetur.

161 Respondetur, quod bene potest fieri talis comparatio, & quod datur sufficiens distinctio inter ens, & perfectitatem; quia perfectitas distinguitur ab ente saltem inadæquate, non tamen inde sequitur quod sit aliud ens, quod præscinditur, & aliud, quod includitur in perfectitate; sed idem sub diversis statibus; sicut idem est animal; in sententia omnium Doctórum, quod præscinditur ab homine, & quod includitur in illo. Comparatio autem non fit inter ens, & ipsum ens, sed inter ens, & perfectitatem.

162 Præterea; advertendum est, quod, vt constat ex *Logicis, disputatione 3. quæst. 7. conclus. 3.* quod universalitas non destruitur per contractionem; atque ideo intellectus potest concipere ens in substantia, & accidenti per modum vnius essentialiter inclusi in vtroque, & sic non datur distinctio inter ens, quod præscinditur, & quod includitur in suis inferioribus.

163 Quæres secundo, vtrum ens quando comparatur ad substantiam, & accidens, maneat præcisum ab illis?

164 Respondetur, quod duplex potest esse comparatio: Prima est, qua ens concipitur expresse in substantia, & accidenti, & tunc non manet præcisum, sed ex vi ipsius comparationis contrahitur ad illas. Et ratio est evidens. Quia tunc aliquis conceptus contrahitur quando concipitur expresse in inferioribus; sed ex eo quod ens comparatur cum substantia, & accidenti, modo dicto, cognoscitur expresse in illis; ergo contrahitur; sicut ex eo
R. P. Alph. de Peñafiel, Theol. Schol. Tom. I.

quod animal cognoscatur expresse in homine, & equo, contrahitur ad illos. Secunda autem comparatio potest esse quatenus intellectus non concipit expresse ens in perfectitate, & inalicitate; sed tantum expresse ipsas perfectitates, & inalicitatem, & tunc intellectus concipit ens per modum superioris ordinando illud ad inferiora, & tunc non contrahit ens; sed tantum concipit illud vt contrahibile.

Ad primam confirmationem, distingo Maiorem: ens non potest præscindi ab ente; ens commune, & expresse, non potest præscindi ab ente particulari, & confuso, & quod expresse sit perfectitas, vel inalicitas nego Maiorem; ab ente commune, & expresse concedo Maiorem. Et distingo Minorem: Sed modi sunt formaliter ens, particulare, & confusum concedo Minorem, commune, & expresse nego Minorem; sunt enim expresse perfectitas, & inalicitas.

Ad secundam confirmationem, distingo Maiorem: Implicat præscindi, &c. si maneat coniunctum adæquate, & mutuo, nego Maiorem. Et eodem modo distingo Minorem: sed ens secundum rationem manet coniunctum, &c. adæquate, & mutuo, nego Minorem; inadæquate, & non mutuo, concedo Minorem. Et ad probationem Maioris concedo Maiorem; Et distingo eodem modo Minorem: manet adæquate, & mutuo coniunctum; nego Minorem; inadæquate, & non mutuo concedo Minorem. Et distingo consequens: ergo implicat separari, &c. adæquate, & mutuo concedo consequentiam; inadæquate, & non mutuo nego consequentiam.

Explico solutionem. Aliquid dupliciter ab alio separatur: adæquate, vel inadæquate. Adæquate vnum separatur ab alio quando extrema ita se habent, vt nec vnum includatur in alio, nec e contra, & hoc modo separatur animal à rationali.

Inadæquate autem vnum separatur ab alio quando vnum includitur in alio, non verò e contra; & ita separatur animal ab homine, quia licet homo includat animal; nihilominus animal non includit hominem in suo conceptu, & sic licet animal possit separari ab homine, homo tamen non potest separari ab animali.

Exemplum autem, quod affertur: quod ideo animal realiter non potest separari à rationali, quia manet realiter coniunctum cum illo, non valet; quia ideo non potest separari realiter ab illo, quia manet coniunctum adæquate, quia adæquate identificatur cum illo. Quod patet evidenter. Quia quando aliquid non identificatur adæquate cum alio realiter, potest esse realiter coniunctum cum illo, & inclusum in illo substantia-
liter, & separari ab illo realiter, v.g. si Deus poneret materiam primam Petri, qui est Limæ, Romæ sine illius anima, quod fieri posse probabile est in Physicis, tunc materia prima Petri esset coniuncta cum Petro Limæ, & inclusa substantia-
liter in illo; sed Romæ esset separata ab illo realiter, quia realiter Romæ non esset Petrus. Et corpus Christi Domini realiter includitur in Sacramento Eucharistiæ, & est coniunctum cum illo in altari, & in Cælo est separatum realiter à Sacramento Eucharistiæ.

Et hoc non solum fit supernaturaliter, sed etiam naturaliter in animo rationali, qui includitur essentialiter, & realiter in brachio, & est coniunctus cum illo; sed in capite est idem ani-
X x mus

mus rationalis separatus à brachio realiter : ergo idem realiter potest esse coniunctum cum aliquo, & separatum ab illo realiter simul sine distinctione sui ipsius, quia non adæquate identificatur cum illo ; sed ens non adæquate identificatur per rationem cum perfectitate : ergo potest per rationem esse coniunctum cum perfectitate, & separatum ab illa, & tunc ens est quasi in duplici loco, & in duplici statu, scilicet præcisionis, & contractionis ; & sicut animus rationalis separatus à brachio non distinguitur realiter à seipso incluso essentialiter in brachio ; Ita similiter ens præcisiuum non distinguitur per rationem à seipso incluso in perfectitate, Si vero ens præcisiuum sumatur re-duplicative pro ut præcisiuum, necessario distinguitur à se ipso pro ut contracto, & incluso in perfectitate ; sicut animus rationalis separatus à brachio, distinguitur à se ipso pro ut incluso in brachio.

171 Ad tertiam confirmationem, distingo Maiorem : importans rationem abstractam simpliciter adæquate, & mutuo, concedo maiorem ; inadæquate, & non mutuo, nego maiorem. Et concedo minorem, & distingue consequens : ergo ens non est simpliciter præcisiuum, adæquate, & mutuo, concede consequentiam ; inadæquate, & non mutuo nega consequentiam. Et constat ex dictis.

172 Ad Tertium principale distingo maiorem : sequeretur processus in infinitum, in conceptibus obiectivis nega maiorem ; in conceptibus formalibus, transeat maior. Tunc autem sequeretur processus in infinitum in conceptibus obiectivis, quando intellectus præcinderet distinctam rationem obiectivam per distinctos actus. Quod nõ ita contingit in præcissione entis ; nam per primam, secundam & tertiam præcisionem concipitur idem ens, ut constat ex dictis. In conceptibus autem formalibus dicitur dari processus in infinitum, quia possunt dari infiniti conceptus formales, qui repræsentent idem ens, quod non est absurdum.

173 Ad quartum, distingo maiorem : conceptus simpliciter præcindibilis mutuo, concedo maiorem ; præcindibilis non mutuo, nega maiorem. Et de hoc redibit quæstio infra.

174 Advertendum est ante solutionem quinti argumenti, quod difficile visum est pluribus, distinctionem præcisiivam posse cadere supra entitates realiter, & formaliter distinctas, vel supra entitates virtualiter tantum distinctas. Quæ distinctio præcisiiva nihil est aliud quam cognitio unius non cognito alio, & sic possum cognoscere Petrum, non cognitis Ioanne, & Paulo, vel alijs individuis realiter distinctis : vel possum cognoscere animal non cognito rationali, à quo non distinguitur realiter formaliter.

175 Hanc distinctionem præcisiivam vocat Hurtadus distinctionem rationis *disputatione 11. metaphysica, sect. 3. §. 48.*

176 Sed non recte meo videri. Tum, quia ipse Hurtadus *disput. 5. metaphysica section. 7.* cum dicat universale fieri per hanc cognitionem, & distinctionem præcisiivam, §. 77. asserit, non esse ens rationis, quod etiam affirmat Eximius noster Doctor 1. *tomo metaphysica, disputation. 6. sect. 6. num. 8.* Et clarius *section. 7. num. 2.* Vbi asserit, universale absolutum esse ens reale, & fieri per cognitionem præcisiivam, per quam solum habet denominationem extrinsecam realem : ergo per cogni-

tionem præcisiivam, qua unum cognoscitur sine alio, nihil fingitur : ergo non datur ens rationis per illam.

Et si infes, quod ibi intellectus distinguit id, 177 quod non est distinctum ; sed distinguere id, quod non est distinctum, est fingere distinctionem : ergo intellectus fingit distinctionem ; sed fingere distinctionem, est facere ens rationis : ergo intellectus tunc facit ens rationis : ergo illa distinctio præcisiiva est ens rationis.

Respondetur, distinguendo Maiorem, distinguit in actu exercito concedo maiorem : distinguit in actu signato nego maiorem. Et sic non facit intellectus tunc ens rationis, quia ut faciat ens rationis, quod sit distinctio, debet concipere intellectus in re, quam distinguit ab alia, negationem intrinsece illius, à quo distinguitur, ut quando in animali, v. g. intrinsece cognoscit negationem rationalitatis, tunc fingit illam negationem, quia habet illam pro obiecto, & ponit illam intrinsece in animali, in quo non datur talis negatio.

Distinctio autem in actu exercito nihil aliud 178 est quam conceptio inadæquata alicuius rei, quatenus non concipitur secundum omne illud, quod habet in se ; in qua cognitione nulla datur falsitas, fictio, nec deceptio ; quia talis cognitio conformatur cum suo obiecto, ut quando intellectus in homine concipit animal non concipiendo rationale, concipit rem ut est in se, quia homo in se est animal. Et etiam si tunc prædicaretur animal de homine, prædicatio esset verissima, ut hæc : homo est animal : ergo ex eo quod concipiat unum obiectum, non cognito alio, nihil fingit intellectus.

Dicitur autem illa distinctio rationis : Primo, 180 quia est ab intellectu, qui est ratio. Secundo, quia est fundamentum proximum ad ens rationis, scilicet ad illam negationem, quam postea fingit intellectus.

Et si iterum infes : ergo bene poterit Deus facere hanc distinctionem rationis. Patet consequentia, solum repugnat divino intellectui effectio entis rationis ; sed hæc distinctio non est ens rationis : ergo non repugnat fieri à divino intellectu.

Respondetur, negando primam consequentiam. Et ad illius probationem nega maiorem ; Quia etiam repugnat divino intellectui concipere rem inadæquate, quia Deus propter infinitatem suæ cognitionis petit comprehendere omnem re, quam cognoscit ; cum autem distinctio præcisiiva petat cognitionem inadæquatam sit ut repugnet Deo ; sit igitur distinctionem præcisiivam non esse ens rationis, & posse cadere supra entitates, tam realiter formaliter distinctas, quam virtualiter tantum distinctas, quo posito.

Respondetur quinto argumento negando antecedens, & ad probationem illius distingo maiorem quantum ad primam partem : vel sapientia ut sic distinguitur realiter à iustitia ut sic, & à subiecto, vel quasi subiecto illius, distinguitur distinctione reali præcisiiva, concede maiorem, distinctione reali negativa, nega maiorem. Et sic omnis iustitia distinguitur ab omni sapientia, & etiam ab omni subiecto, vel quasi subiecto distinctione reali præcisiiva ; hoc autem nihil aliud est quam quod realiter cognoscatur iustitia, ut sic non cognita realiter misericordia ut sic, quia cognitio realis, quæ attingit iustitiam ut sic, non attingit

attingit realiter misericordiam; quia autem cognitio iustitiæ cognoscit illam non cognita misericordia, dicitur præcisio, aut distinctio præcisiva, sed non dicitur distinctio negativa, quia realiter, cum veritate non potest negari misericordia vt sic de iustitia vt sic, dicendo: misericordia realiter non est iustitia; sed cum hac diversitate; quod sapientia divina contrahit sapientiam vt sic per identitatem realem formalem cum iustitia divina, & cum ipso Deo, qui est subiectum; vel quasi subiectum illius; sapientia autem creata contrahit rationem sapientiæ vt sic, non solum præcisiva, sed etiam negativa; quia distinguitur à iustitia creata, & à subiecto illius realiter formaliter.

84 Et si hoc argumentum aliquid probaret, etiam probaret quod inter res creatas non posset dari præcisio inter conceptus; qui univoce conveniunt. Quod ita probò manifeste. Scientia vt sic creata comparata cum qualitate spirituali vt sic: vel illa scientia vt sic distinguitur à qualitate spirituali vt sic; distinctio reali? Et hoc non. Quia omnis ratio scientiæ distingueretur realiter ab omni ratione qualitatibus spiritualibus; quod est falsum, quia actus intellectus scientificus est idem realiter cum qualitate spirituali; ergo non omnis actus scientificus distingueretur realiter ab omni qualitate spirituali.

85 Vel scientia vt sic creata distinguitur solum per rationem à qualitate vt sic spirituali? Et hoc etiam non; quia actus intellectus scientificus non distingueretur realiter, sed solum per rationem ab actu voluntatis, qui est qualitas spiritualis; vel actus scientificus vt sic distinguitur à qualitate spirituali vt sic, utraque distinctio reali, & rationis. Et hoc etiam non; quia actus intellectus scientificus distingueretur ab actu voluntatis utraque distinctio reali, & rationis; quod est absurdum.

86 Vel actus scientificus vt sic distinguitur à qualitate spirituali vt sic distinctio præcisiva reali, & rationis; quod est absurdum; quia non potest præcindi talis ratio distinctionis. Quid igitur adversarij respondebunt huic argumento? Certe, vt bene respondeant, respondere debent id, quod nos respondimus suo argumento. Et vt hoc argumentum virgeat etiam contra Scotum, qui illo intendit probare distinctionem ex natura rei inter attributa divina.

87 Advertendum est, quod in sententia Scoti, actus liber divinus non distinguitur ex natura rei ab actu necessario divino. Tunc sic argumentor: actus liber vt sic potest præcindi in sententia Scoti ab actu creato, & ab actu divino libero; & etiam actus necessarius vt sic. Vel actus necessarius vt sic distinguitur ab actu libero vt sic realiter? Et hoc non; quia actus liber divinus distingueretur realiter ab actu necessario divino? Quod negant Scotistæ. Vel actus liber vt sic distinguitur solum per rationem ab actu necessario vt sic; & per consequens actus liber divinus solum per rationem distingueretur ab actu creato necessario; Et ita applicetur totum argumentum præcedens, quod eodem modo solvendum est, vt à nobis solum est quintum argumentum.

88 Secundo Respondeo ad argumentum Scoti: in iustitiâ vt sic substracto nullam dari distinctionem respectu misericordiæ, neque realem, neque rationis, neque præscindentem à reali, & rationis, solum enim in tali substracto datur perfectio,

& essentia iustitiæ præscindendo à distinctione omni; quia illud datur in substracto rationis communis vt sic, quod abstrahitur à particularibus, & prædicatur de illis, sed dum abstrahitur iustitia vt sic à iustitia creata, & increata solum abstrahitur id, in quo conveniunt tales iustitiæ, sed non conveniunt in distinctione respectu misericordiæ, & solum conveniunt in perfectione iustitiæ: ergo solum abstrahitur ab illis perfectio essentialis iustitiæ. Minor illa sic probatur; quia in iustitia creata respectu misericordiæ creata datur distinctio realis, & non rationis; in iustitia increata respectu misericordiæ increata solum datur distinctio rationis, & non realis, ita vt in vna detur distinctio, quæ non datur in alia: ergo neque ab illis simul potest abstrahi distinctio reali, neque distinctio rationis, quia in nulla ex illis simul conveniunt. Item non potest abstrahi distinctio vt sic præscindens à distinctione reali, & distinctione rationis; quia vt in *Logica* demonstravimus ab ente reali, & ab ente rationis nihil præscinditur commune: ergo à iustitia creata, & increata non præscinditur ratio distinctionis respectu misericordiæ, sed solum perfectio iustitiæ; unde in substracto iustitiæ vt sic nulla distinctio datur, quæ abstrahatur ab inferioribus; ac proinde quæ possit prædicari de illis; quia id solum prædicatur de aliquibus, quod præscinditur ab ab illis. Verum est quod intellectus, comparando iustitiam vt sic cum misericordia vt sic tribuat illi distinctionem rationis; quam in se non habebat tale substractum, quia distinctio non prædicatur de inferioribus, quia est secunda intentio conveniens iustitiæ vt sic ratione talis status, vt videre est in secunda intentione generalitatis, & speciei, quæ licet conveniant animali, & homini, non prædicantur de inferioribus; propter rationem dictam.

Ad sextum, respondetur negando antecedens. 182 Et ad illius probationem, distingue maiorem: concipitur tota ratio entis, præcisive vt ratio entis est, concede maiorem, vt est talis ratio entis, & expresse per se nega maiorem. Et distingue minorem: sed tota ratio entis dicit per se nega, & inalicitatem, tota ratio entis præcisive vt ens est, nega minorem; tota ratio entis tam communis, quam particularis, per quam conveniunt, & differunt formaliter inferiora, concede minorem. Sed intellectus solum præcindit id, in quo conveniunt formaliter inferiora, non autem id, per quod differunt; atque ideo abstrahet totam rationem entis, quæ est per modum convenientiæ, non autem illam, quæ est per modum differentie, vt probatum est; quia solum illud concipitur, vt probatum est; quod essentialiter includit ens vt ens est; cum autem ens vt ens non includat essentialiter inferiora, fit inde vt non concipiantur inferiora.

Ad septimum, nega antecedens, & ad illius probationem distingue antecedens: ille conceptus non esset ad aliud, negative nega antecedens; præcisive concede antecedens, & nega consequentiam. Et ad probationem illius distingue maiorem: omne illud, quod non est ad aliud, est absolutum; quod non est ad aliud negative, concede maiorem; præcisive nega maiorem (vel vt alij loquuntur, permissive, vel privative.) Et exemplum est manifestum in animali, in quo non valet argumentum: animal vt sic non est rationale: ergo est irrationale; sed de hoc dixi plura supra.

X Et

Et eodem modo respondetur ad plura alia argumenta, quæ possunt fieri in hac materia; scilicet, utrum ille conceptus ut sic sit finitus, vel infinitus, per se, vel in alio, à se, vel ab alio: Quibus omnibus respondetur, non esse unum, nec alterum, sed præscindere ab utroque.

Octavum, & nonum argumentum petunt alias duas quæstiones.

QVÆSTIO VI.

Utrum detur unus conceptus formalis præcisus entis?

SECTIO I.

Placita adversariorum proponuntur.

PRIMA sententia asserit, nullum dari conceptum entis formalem, qui unus sit & terminetur ad ens quatenus ens; unde negat simpliciter dari unum conceptum formalem entis præcisum. Hanc sententiam confuse, & obscure defendit Caietanus *opusculo de analogia nominum*, cap. 4. & 6. Caietanum sequitur Ferrata *contra Gentem*, cap. 34. Eandem sententiam sequitur Pater Fonseca *libro 4. Metaphysica*, cap. 2. q. 2. sect. 3. Ad cuius explicationem dividit conceptum formalem entis in omnino distinctum, omnino confusum; & partim distinctum, partim confusum. Primum vocat eum, qui determinate, & expresse repræsentaret omnes entitates simplices, seu non compositas ex natura communi, & differentia contrahenti, & hunc asserit, nec dari posse in creaturis, cum solus Deus hæc omnia determinate, & expresse intelligere possit. Alterum vocat eum, qui omnes eiusmodi entitates simplices repræsentaret confuse, & indeterminate; quem dicit conceptum quid nominis à quibusdam, testatur, ob imperfectionem.

2. Tertium vocat eum, qui unam simplicem naturam expresse, & determinate repræsentat, ceteras vero implicite, & indeterminate; sic se habet conceptus formalis substantiæ generis summi, qui substantiam expresse, & determinate repræsentat; quantitatem vero, & ceteras naturas implicite, & indeterminate, quatenus omnes cum substantia proportionem quadam conveniunt; eodem modo posse secari conceptum obiectivum.

3. Tertio addit, quemlibet conceptum duobus modis posse dici unum, nempe aut ratione, aut re. Huius exemplum sit conceptus omnium hominum ut homines sunt; qui unus re, & ratione est, nam est una numero qualitas, & eodem prorsus modo repræsentat naturam humanam, quæ multiplicata est in individuis. Primi exemplum sit eadem natura humana, qui obiectivus conceptus est ratione duntaxat unus, cum in diversis sit, diversa numero substantia.

4. Demum animadvertit, duobus item modis, quemlibet conceptum dici posse præcisum ab alijs, uno re, altero ratione. Præcisum re, qui est re ipsa præcisus ab ijs, à quibus dicitur præcisus, qualis est conceptus formalis, quo concipitur homo ut communis respectu eorum, quibus Socratem concipimus, & Platonem. Præcisum vero ra-

tione nominat eum, in cuius ratione nihil includitur eorum, quæ sunt propria conceptibus, à quibus præcisus est: Quo pacto se habet uterque conceptus hominis communis à particularibus; nam neque in repræsentatione conceptus formalis, quo concipimus hominem communem; includitur repræsentatio cuiusquam particularis entitatis; nec enim in quidditate ipsius hominis communis includitur quicquam proprium alicui particulari.

Sectio vero quinta ex his fundamentis asserit primo, conceptum formalem entis posse non solum esse unum re, sed etiam præcisum ab omnibus conceptibus formalibus membrorum dividendium. Asserit secundo, dictum conceptum formalem entis nec esse unum ratione, nec item præcisum ratione ab omnibus conceptibus formalibus membrorum dividendium. Asserit tertio, illum conceptum formalem entis, qui est omnino confusus, etsi possit dici simpliciter præcisus ab omnibus formalibus membrorum dividendium, non posse tamen simpliciter dici unum conceptum, nisi eo modo, quo nomen vocale æquivocum simpliciter, & sine adiectione dicitur unum nomen; quibus pronunciatis alia tria *sextione quarta* præmisit eorum; primum, conceptum obiectivum necesse unum re, nec præcisum re ab omnibus obiectivis membrorum dividendium. Secundum, talem obiectivum conceptum esse unum ratione tantum secundum quid. Tertium dictum conceptum esse præcisum ratione ab omnibus membrorum dividendium, etiam secundum quid tantum; Idque putat apertum, loquendo de conceptu omnino distincto, & de partim distincto, & partim confuso.

Aliter *Mañus libro primo de ente*, cap. 34. explicat hanc sententiam; duo asserendo. Primum, dari unum conceptum formalem præcisum, avulsum, & secundum rem distinctum à conceptu Dei, & creaturæ substantiæ, & accidentis. Secundum, talem conceptum entis præcisum, & avulsum non esse perfectum, sed imperfectum. Videtur autem vocare conceptum perfectum totam suorum inferiorum entitatem, repræsentantem; Imperfectum vero non totam entitatem repræsentantem. Rationes pro hac prima assertionem sunt quæ communiter pro nostra sententia adducuntur à Doctoribus.

Secundum vero assertum sic probat, adnotando conceptum formalem entis communem substantiæ, & accidentibus tantum repræsentare ea, in quibus illa differunt. Unde colligit futurum necessarium imperfectum. Rationes ecce, Quæ sunt unum secundum proportionem, non sunt unum simpliciter, sed multa simpliciter habentia tamen unam, & eandem habitudinem, sed ens est analogum secundum proportionem: ergo illius conceptus includit multa, scilicet substantiam, & accidentia, Deum, & creaturas ut sunt unum secundum proportionem. Deinde, si conceptus entis perfectus esset præcisus à conceptibus substantiæ, & accidentium, sequeretur, quod nihil collocaretur in definitione accidentis ea ratione, quæ est ens, quod non collocaretur in definitione substantiæ, quia quod competit accidenti ut ens est, (si illud habuerit unum aliquem conceptum præcisum) debet quoque convenire substantiæ; atqui hoc est falsum omnino, quia in definitione accidentis, ut ens est, continetur substantia, auctore Philosopho 7. *Metaphysica*, in definitione vero substantiæ